

бѣга²⁰¹. Нѣма съмнѣние, че тѣзи стражи се намирали подъ властѣта и началството на пограничните или споредъ насъ външните боляри, които били отговорни за избѣгването на българските граждани и робе и за всички врѣди, които би били причинени въ пограничните български области отъ разбойници или отъ чужди и неприятелски войски. Българският хайдутинъ и слѣдъ това князь Момчилъ въ народните пѣсни се възпѣва като пазителъ и защитникъ на „зѣмьа“ и „країнина“²⁰². Країнина, краище и краина се наричали пограничните жупи. Краище и сега още се нарича планинският край между Кюстендилъ, Радомиръ, Трънъ и Враня, дѣто дълго врѣме била границата между българската и сръбската държава²⁰³. И въ старата сръбска държава имало погранични областни управители, които въ Душановия законикъ се наричатъ *властеле крајишници* и които били отговорни за всички врѣди, направени отъ разбойници, или отъ чужда и неприятелска войска²⁰⁴. Погранични боляри имало и въ западно-европейските държави и се наричали маркъ-графи и маркизи. Въ турската държава се запазили старите погранични управители до въвеждането на реформите въ първата половина на XIX в.²⁰⁵

§ 38.

Права и привилегии на болярите.

Болярите въ старата българска държава имали широко поле за политична дѣятелность и голѣми права и привилегии, отъ които най-важни били слѣдните:

²⁰¹ Responsa cap. 25.

²⁰² Народни умотворения, Мсб. XVI—XVII, ч. II, 150.

²⁰³ Иречекъ К. Пжтувания, 181.

²⁰⁴ Законикъ Ст. Душана, чл. 49.

²⁰⁵ Шишмановъ д-ръ Ив. Д. Стари пжтувания, Мсб. IV, 437, 438, 442, 448.